

**GÖÇMEN SAĞLIĞI:
YÖNETSEL BAKIŞ AÇISIYLA
TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ SİĞINMACILAR**

Editör

Fatma KANTAŞ YILMAZ

Editör Yardımcısı

Mesut Can TÜRKÖĞLU



© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8399-75-2

Kitap Adı

Göçmen Sağlığı: Yönetmelik Bakış Açısıyla Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar

Editör

Fatma KANTAŞ YILMAZ

ORCID iD: 0000-0003-0512-382X

Editör Yardımcısı

Mesut Can TÜRKOĞLU

ORCID iD: 0000-0001-7955-0520

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

SOC066000

DOI

10.37609/akya.1299

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Önsöz

İnsan olmanın doğasında var olan ve en yalın tabiriyle bir yerden başka bir yere hareket etme eylemi olarak tanımlanan göç; çeşitli nedenlere ve/veya zorunluluklara bağlı olarak tarihin tüm dönemlerinde kendini göstermiştir. Gerek bireysel gerekse kitleler halinde gerçekleşen göç hareketleri, hem göç veren hem de göç alan ülkelerin yönetmesi gereken başlıca problemlerden biridir. Özellikle büyük kitleler halinde gerçekleşen göçlerde, göçmenlerin yerleştiği ülkelerin bu süreci iyi bir şekilde koordine edip toplumsal, ekonomik ve sosyokültürel bakımdan kendilerini optimize etmesi gerekmektedir. Zira iyi organize edilemeyen bir göç hareketi, ev sahibi ülkede kaotik bir ortamın oluşmasına zemin hazırlayabilir. Bu doğrultuda ülkeler; göç hareketlerinden kaynaklı problemleri minimize edebilmek için çeşitli politikalar düzenlemektedir.

Nitekim bu kitabın temel odağını oluşturan Suriyeli sığınmacıların ülkemizdeki güncel nüfuslarının 4 milyona yaklaştığı düşünüldüğünde, Türkiye'nin de göçmen sağlığı konusunda profesyonel bir yönetim anlayışı geliştirmesi zorunlu hale gelmiştir. Sağlık Yönetimi bilimi perspektifinde temellendirilen kitapta, Suriyeli sığınmacılar özelinde göçmen sağlığı meselesi, yasal mevzuatlar, göçmenlerin yaşadıkları problemler, sağlık güvenliği, uygulanan politikalar gibi konular işlenmiştir. Yönetişel süreçler bağlamında ülkemizde göç ve göçmen sağlığı alanlarında çeşitli yasal düzenlemelere gidilmiş, politikalar düzenlenmiş, göç süreci yönetilebilir duruma getirilmeye çalışılmıştır. Ülkemize gelen sığınmacılara yatarak ve ayaktan tedavi hizmetlerinin yanı sıra ruh sağlığı hizmetleri de verilmiş, sağlığa erişim ve sağlık eşitsizliklerini azaltma noktasında çalışmalar yapılmıştır. 2020 yılının Mart ayından bu yana ülkemizde var olan COVID-19 pandemisinde de savunmasız ve risk altındaki gruplardan biri olan sığınmacılara yönelik çalışmalar yapılmış, salgının etkileri en aza indirilmeye çalışılmıştır.

Göç kavramı bugün var olduğu gibi yaşamın her döneminde çeşitli şekillerde etkisini göstermeye devam edecektir. Bu noktada; göçün süreklilik arz eden ve güncel bir konu olmasından dolayı yönetim bilimi çerçevesinde farklı bakış açılarıyla ele alınan bu kitap, bir sağlık yöneticisi gözünden göçmen sağlığı kavramını, 2011 yılından bu yana ülkemizde sığınmacı olarak yaşayan Suriyeliler çerçevesinde

ele almıştır. Kitlesel ve geniş çaplı göç hareketlerinin ülke ekonomilerine ve yerel toplumlarına olan etkileri göz önüne alındığında, bu kitabın söz konusu süreçler hakkında okuyucuya ve literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kitabın birinci bölümünde Muzaffer AKDOĞAN, “Suriyeli Sığınmacıların Sağlık Hakkı Bağlamında Hukuki Durumu” isimli çalışması ile Suriyeli sığınmacıların Türk hukuk statüsündeki yerinden ve sağlık haklarının genel yasal durumundan bahsetmektedir. Bir sonraki bölümde Fatma KANTAŞ YILMAZ ve Mesut Can TÜRKOĞLU, “Sağlık Politikalarında Göçmen Sağlığı” adlı çalışmaları ile Suriyeli sığınmacılara yönelik uygulanan sağlık politikalarını analiz etmektedir. Üçüncü bölüm olan “Türkiye’de Göç Yönetimi” adlı çalışmada Saadet KARAKUŞ ve Mesut Can TÜRKOĞLU, göç ile ilgili genel kavramsal çerçeveyi ve ülkemizde göç yönetiminin yeri ve önemini incelemektedir. Takip eden bölümde Ümmügül-süm AYSAN, “Türkiye’deki Suriyelilerin Ruh Sağlığı İhtiyaçları ve Sunulan Hizmetler” isimli çalışması ile Suriyeli sığınmacılara yönelik ruh sağlığı hizmetlerini ve bu kişilerin karşılaştığı ruhsal problemleri ele almaktadır. Ardından “Mülteci ve Sığınmacıların Sağlık Hizmetlerine Erişim ve Yararlanmalarında Yaşanan Sorunlara Bakış” isimli çalışmalarıyla Betül AKALIN ve Gizem ÖZARGUN, sağlığın sosyal belirleyicileri bağlamında mülteci ve sığınmacıların yaşadıkları sağlık sorunlarından bahsetmektedir. Altıncı bölüm olan “Göçmen Sağlığındaki Eşitsizlikler: Suriyeli Göçmenler” isimli çalışmalarıyla Aylin GÜNAY ATALI ve Necibe GÜNDOĞAN GÜR, sağlık eşitsizliği kavramını açıkladıktan sonra Suriyeli sığınmacıların maruz kaldığı sağlık eşitsizliklerinden bahsetmektedir. Bir sonraki bölümde Murat AY-YILDIZ ve Pınar ÜNKÜR, “Sağlık Güvenliği Bağlamında Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacılar” adlı çalışmalarında sağlık güvenliği kavramını ele almakta ve bu çerçevede sağlık güvenliği ile ilgili Suriyeli sığınmacılar üzerinde gerçekleştirilen uygulamalardan bahsetmektedir. Kitabın sekizinci ve son bölümü olan “Koronavirüs Salgınının Suriyeli Sığınmacılar Üzerindeki Etkisi” adlı çalışmada Haşim ÇAPAR, COVID-19 pandemisinin Suriyeli sığınmacılar üzerinde bıraktığı etkilerden ve pandemi döneminde sığınmacılar ile ilgili yapılan çalışmalardan söz etmektedir.

Dr. Öğr. Üyesi Fatma KANTAŞ YILMAZ

Arş. Gör. Mesut Can TÜRKOĞLU

İstanbul, Mart 2022

İçindekiler

BÖLÜM 1	SURİYELİ SİĞINMACILARIN SAĞLIK HAKKI BAĞLAMINDA HUKUKİ DURUMU	1
	<i>Muzaffer AKDOĞAN</i>	
BÖLÜM 2	SAĞLIK POLİTİKALARINDA GÖÇMEN SAĞLIĞI	17
	<i>Fatma KANTAŞ YILMAZ</i> <i>Mesut Can TÜRKOĞLU</i>	
BÖLÜM 3	TÜRKİYE'DE GÖÇ YÖNETİMİ	39
	<i>Saadet KARAKUŞ</i> <i>Mesut Can TÜRKOĞLU</i>	
BÖLÜM 4	TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLERİN RUH SAĞLIĞI İHTİYAÇLARI VE SUNULAN HİZMETLER	63
	<i>Ümmügülsüm AYSAN</i>	
BÖLÜM 5	MÜLTECİ VE SİĞINMACILARIN SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİM VE YARARLANMALARINDA YAŞANAN SORUNLARA BAKIŞ	83
	<i>Betül AKALIN</i> <i>Gizem ÖZARGUN</i>	
BÖLÜM 6	GÖÇMEN SAĞLIĞINDAKİ EŞİTSİZLİKLER: SURİYELİ GÖÇMENLER	109
	<i>Aylin GÜNAY ATALI</i> <i>Necibe GÜNDOĞAN GÜR</i>	
BÖLÜM 7	SAĞLIK GÜVENLİĞİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ SİĞINMACILAR	131
	<i>Murat AYYILDIZ</i> <i>Pınar ÜNKÜR</i>	
BÖLÜM 8	KORONAVİRÜS SALGINININ SURİYELİ SİĞINMACILAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	155
	<i>Haşim ÇAPAR</i>	

Yazarlar

Doç. Dr. Muzaffer AKDOĞAN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Hukuku AD.
ORCID iD: 0000-0002-9999-0969

Dr. Öğr. Üyesi Betül AKALIN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü
ORCID iD: 0000-0003-0402-2461

Dr. Öğr. Üyesi Ümmügülsüm AYSAN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-5489-763X

Dr. Öğr. Üyesi Saadet KARAKUŞ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-6326-5941

Dr. Öğr. Üyesi Fatma KANTAŞ YILMAZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü
ORCID iD: 0000-0003-0512-382X

Öğr. Gör. Haşim ÇAPAR

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-7056-7879

Arş. Gör. Mesut Can TÜRKOĞLU

Beykent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-7955-0520

Doktora Öğrencisi Aylin GÜNAY ATALI

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi AD.
ORCID iD: 0000-0003-2238-0561

Doktora Öğrencisi Murat AYYILDIZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi AD.
ORCID iD: 0000-0002-8689-6965

YL. Öğrencisi Necibe GÜNDOĞAN GÜR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi AD.
ORCID iD: 0000-0002-3143-9134

YL. Öğrencisi Gizem ÖZARGUN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi AD.
ORCID iD: 0000-0002-0777-2770

YL. Öğrencisi Pınar ÜNKÜR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi AD.
ORCID iD: 0000-0001-8335-555X